

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Штендери Андрія Юрійовича

«РОЗВИТОК ТА АРХІТЕКТУРНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИСОТНИХ БУДІВЕЛЬ ЛЬВОВА У ХХ-ХХІ СТ.»

подану на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 19 – архітектура та будівництво
зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування

Загальна характеристика роботи

Рецензію складено на підставі вивчення анотації, повного обсягу рукопису дисертації Штендери А. Ю., а також ознайомлення з опублікованими ним за темою дисертації наукових праць.

Загальний обсяг дисертаційної роботи 257 сторінок, з них основна частина складає 146 сторінок основного тексту разом з 61 сторінками ілюстрацій і таблиць; список використаних джерел включає 191 найменування.

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

За прогнозами ООН, у 2050 році 66% населення Землі житиме у містах.

Щорічно населення міст збільшується на 68 мільйонів. Тобто, урбанізація становитиме щонайменше 180 тисяч людей на день найближчі декілька десятиліть. Саме тому, процес «розвитку міст вгору» за рахунок висотної забудови – неминучий. Це реальність найближчого майбутнього. І дуже важливо бути готовим до цього.

Україна на 51 місці (із 174 країн) за загальною кількістю висотних будівель.

Будівництво та утримання висотних споруд істотно здорожчує комунальні витрати. Ключовим фактором здорожчання є подача води на верхні поверхи та обслуговування ліфтів та інженерних комунікацій.

Є ще одна проблема, яка раніше не враховувалася – це система безпекових заходів на випадок військових дій.

Питання висотної забудови також тісно пов'язано з інфраструктурними проблемами міста. Адже для життєдіяльності висотних будівель потрібне чітке розуміння транспортного та інженерного забезпечення, в тому числі, особлива увага до кількості паркомісць.

Одним з головних питань, є проблема регулювання застарілої нормативно-правової системи будівельних норм і стандартів та неузгодженість з міжнародними стандартами.

Чим менше вільних земельних ділянок, тим вони дорожчі і тим вищі будівлі, які зводять на них.

Україна і зокрема Львів ще не став містом хмародерів, але й не є виключенням – тут все частіше з'являються висотні будівлі та проекти, які можуть бути зреалізованими.

Багаторічний світовий досвід висотного будівництва та відповідні наукові дослідження свідчать про різноманітні прийоми та підходи до розташування висотного будівництва в міському середовищі.

Таким чином, актуальність дослідження не викликає сумнівів у визначенні особливості архітектури висотних будівель та міра їх впливу на історично сформовані міста. Сучасна енергетична, економічна, екологічна, безпекова ситуація диктує формування іншого, що відповідає реаліям часу, підходу до проблеми модернізації і реновації існуючих висотних будівель. Зокрема, ці питання є актуальними для міста Львова як одного із найбільших історичних міст України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові дослідження дисертації базуються на загальнонаукових методах, спеціальних методах аналізу метод статистичного аналізу, порівняння, індукції, спостереження, вимірювання та структурно-генетичний синтез. Серед спеціальних методів дослідження були використані багатофакторна кореляція, метод моделювання та узагальнення.

Наукові положення опираються на власний досвід автора у проведенні науково-дослідних та проектних робіт, а також реальне проектування. Висновки та рекомендації роботи достатньо аргументовані та відповідають поставленим завданням дослідження. Тому, враховуючи вищевказане, обґрунтованість викладених в роботі положень не викликає сумніву.

Наукова новизна одержаних результатів

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на наступні результати, що мають наукову новизну:

- вперше додано новий критерій до визначення «висотна будівля», де «висотною вважається будівля, що є такою по відношенню до навколишньої забудови і просторів між ними» та запропоновано ввести його у державні норми.

- вперше визначено особливості розвитку висотного будівництва у Львові протягом XX-XXI ст.;

- розроблено авторську методику дослідження висотних будівель в контексті оточення у структурі історично сформованих міст;
- доповнено містобудівні, об'ємно-планувальні та енергоефективні рекомендації для проектування та реалізації висотних будівель у Львові;
- вперше сформовано теоретичні підходи та концепції до вирішення проблем у архітектурних аспектах модернізації висотних будівель.

Наукове і практичне значення отриманих результатів полягають у тому, що вони можуть бути використані для подальших досліджень науково-дослідними установами та окремими дослідниками, що займаються дотичними напрямками. Отримані результати необхідно застосувати у навчальному процесі вищих навчальних закладів при підготовці фахівців за спеціальністю «Архітектура та містобудування». Рекомендації корисні для реального проектування висотних будівель та мають бути використані у проектах модернізації наявних будівель. А сформована у роботі методика може набути подальшого розвитку і поглиблюватись в наступних архітектурних наукових дослідженнях.

На підтвердження наукового і практичного значення отриманих наукових висновків, результатів та рекомендацій у додатках наведено 3 акти авторських впроваджень, в тому числі у навчальний процес (каф. АПІ НУ ЛП), в дипломне проектування та проектну практику.

Повнота викладу результатів дисертаційного дослідження в опублікованих роботах.

Основний зміст роботи опубліковано у 12 наукових працях, серед них: у фахових виданнях – 4 статей, у науко-метричних виданнях Web of Science – 1 стаття; 6 тез наукових доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій; частина монографії – 1. Наукові результати дисертаційної роботи також доповідались на 6 науково-практичних конференціях, конгресах і симпозіумах, що свідчить про достатньо повну апробацію роботи. Публікації висвітлюють результати дослідження, їх загальний обсяг і зміст відповідає вимогам.

Оцінювання змісту та завершеності дисертації.

Дисертаційна робота складається із анотації, списку опублікованих праць за темою дисертації, термінологічного словника, вступу, п'яти розділів із висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

В анотації дисертант переконливо, з достатньою повнотою, обґрунтовує актуальність теми дисертаційного дослідження, формулює мету, завдання, об'єкт, предмет, розкриває теоретико-методологічну основу та методи

дослідження, наукову новизну та практичну значимість, наводить дані щодо шляхів впровадження результатів дослідження та їх апробації.

У першому розділі *«Історіографія та джерельна база дослідження висотних будівель»* окреслено проблеми термінології та визначення «висотна будівля», розглянуто теоретичне та нормативно-законодавче підґрунтя, систематизовані основні наукові праці за темою дослідження, а також охарактеризовані сучасні тенденції щодо проектування та будівництва висотних будівель у історично сформованих містах. Проведено аналіз містобудівної політики великих Європейських міст стосовно висотної забудови, прослідковано об'ємно-образні рішення сучасних будівель у історичних містах.

У другому розділі *«Методологічні основи дослідження архітектури висотних будівель історичних міст»* автор формує методіку проведення дослідження висотних будівель історичних міст на прикладі м. Львова, застосовуючи загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Спеціальні методи дослідження використані у дослідженні впливу на візуальне сприйняття та інфраструктуру міста. Проведено систематизацію та узагальнення основних принципів розміщення висотних будівель у контексті міста та їх відношення до оточення. Класифіковано висотні будівлі історичних міст. Розроблено авторську методіку дослідження візуального сприйняття висотних будівель та запропоновано використати диференційовані методи для різних масштабів дослідження.

У третьому розділі *«Розвиток архітектури висотних будівель Львова»* визначені основні етапи будівництва висотних будівель в структурі міста та виявлено особливості формування їх архітектури: до початку ХХ ст.; у довоєнний період (1900 - 1918 рр.); в міжвоєнний період (1918-1939 рр.); за часів радянської доби (1939-1991рр.), надана характеристика забудові, що виникла в часи Незалежності. Результати натурних обстежень, фотофіксації, роботи з архівними матеріалами надали можливість провести докладний аналіз 1589 існуючих у Львові висотних будівель, окреслити їх переваги і недоліки. Висотні будівлі проаналізовані як візуальні та функціональні елементи середовища, визначені їх особливості та напрямки оновлення.

Четвертий розділ *«Архітектурні аспекти модернізації висотних будівель у Львові»* присвячено проблемам оновлення висотних будівель. Він включає в себе аналіз їх впливу на існуючу панораму міста. Визначено прийоми та заходи модернізації образних, планувальних, функціональних, об'ємно-просторових, енергоефективних рішень. а також рекомендації з покращення середовищних рішень для конкретних висотних об'єктів міста. Окреслено стратегію, цілі, масштаби, покроковий процес та інші аспекти модернізації висотних будівель.

У розділі V «Принципи формування архітектури висотних будівель у Львові на сучасному етапі» визначено основні візуальні та інфраструктурні принципи при спорудженні висотних будівель у Львові; розроблено рекомендації щодо візуальних, інфраструктурних та ціннісних рішень у масштабі окремо взятого об'єкту; сформовано основні положення щодо містобудівних та об'ємно-планувальних характеристик рекомендаційного характеру; надано критеріальну характеристику процесів, пов'язаних із висотними будівлями у історично-сформованих містах України та Європи

Висновки до кожного розділу дисертації логічні й послідовні, підсумовують основний зміст проведеного дослідження. *Загальні висновки* відповідають поставленим завданням та відображають основні результати дисертаційного дослідження.

Структура дисертації побудована чітко й лаконічно та відповідає поставленій меті і завданням дослідження. Окремого відзначення заслуговує складений автором термінологічний словник, а також висока якість, чіткість та інформативність поданого у роботі ілюстративного матеріалу.

Дискусійні положення та зауваження.

Кандидатська дисертація Штендери Андрія Юрійовича, як і будь-яка творча праця, містить певні дискусійні моменти, недоліки, які дисертант зможе врахувати у своїй подальшій науковій роботі:

1. У розділі V «Принципи формування архітектури висотних будівель у Львові на сучасному етапі», визначаючи основні візуальні та інфраструктурні принципи забезпечення забудови з урахуванням рельєфу для мінімізації впливу на панораму міст, слід було більшу увагу надати наявній ландшафтній карті м. Львова, як обов'язковій складовій формування архітектурного силуету.

2. Було б цікаво розглянути, більш детально, декілька актуальних прикладів модернізації висотних будівель в Україні, в контексті сучасних принципів та методик проектування.

3. Викликає сумнів редакційне упущення у формулювання підрозділу 3.2. «Висотне будівництво у Львові у довоєнний період (1900 - 1918 рр.)». Слід відмітити, що Перша світова війна вже завершилась в листопаді 1918 року.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний та дискусійний характер. Водночас, маю підстави оцінити дисертацію А. Ю. Штендери як цілком самостійну, достатньо кваліфіковану наукову працю, в якій отримано нові наукові результати у дослідженні висотних будівель. Рецензована дисертація містить раніше не захищені наукові положення, що отримані особисто автором. Нові науковообґрунтовані результати у сфері архітектурної науки розв'язують важливу науково-прикладну проблему. Дисертація має відповідну наукову цінність, містить пропозиції для внесення

до нормативних документів та важливі положення для подальшого розвитку та модернізації висотних будівель в Україні.

Відповідність змісту дисертаційного дослідження та анотації.

У тексті анотації відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого Штендерою А. Ю. дисертаційного дослідження. Анотація за структурою та змістом відповідає змісту рукопису дисертаційної роботи та не містить положень, які в ній відсутні.

Оцінка мови, стилю та оформлення дисертації та автореферату. Дисертація та її розділи характеризуються єдністю змісту й форми. Бібліографічний опис джерел відповідає вимогам. Роботу написано відкритим науковим стилем, з використанням відповідного темі термінологічного апарату. Ілюстративний матеріал є достатньо інформативним, виконаним на професійному рівні і добре доповнює теоретичний матеріал.

Загальні висновки щодо дисертаційної роботи та її відповідності вимогам до кваліфікаційних робіт.

Текст дисертації, супутній графічний матеріал, публікації автора створюють позитивне враження про автора, як самостійного, ерудованого і повністю сформованого науковця. Вважаю, що за актуальністю поставлених задач, обсягом проведених досліджень, практичною цінністю отриманих результатів кваліфікаційна наукова праця «Розвиток та архітектурні аспекти модернізації висотних будівель Львова у ХХ-ХХІ ст.» є оригінальним завершеним дослідженням. За змістом й оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам МОН України, які висуваються до кваліфікаційних наукових праць.

Доктор архітектури, доцент,
професор кафедри дизайну
та основ архітектури
Інституту архітектури та дизайну
Національного університету
"Львівська Політехніка"

А. П. Павлів

